

Veileder for ansatte

MISTANKE OM VOLD OG OVERGREP I NÆRE RELASJONER –
HVA GJØR VI?

Berlevåg kommune

VERSJON: 05.02.2014 | OPPDATERT: 13.04.2021

Forord - Les dette først

Dette heftet skal være til hjelp for ansatte i Berlevåg kommune, i situasjoner der de mistenker eller oppdager at personer er utsatt for vold eller overgrep i nære relasjoner.

Alle ansatte i Berlevåg kommune har et spesielt ansvar for å påse at kommunens brukere - barn, pasienter, eldre, funksjonshemmede, beboere, elever, osv. - blir ivaretatt og lever uten vold, seksuelle overgrep eller frykt.

Ansatte i kommunens tjenester møter mennesker i mange sammenhenger og på mange arenaer, og kan til tider få mistanke om at en person blir utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Alle typer personer i alle aldre kan bli utsatt for trakassering, især sårbare grupper som barn, funksjonshemmede og eldre.

Barnevernet og politiet har særlige roller: Mistanke om at barn opplever vold, overgrep (og annen omsorgssvikt) skal alltid meldes til barnevernet. Vold og overgrep er straffbare forhold, og mistanke om dette skal også meldes til politiet. Mer om dette kommer i heftet.

I dette hefte brukes ordene vold og overgrep om hverandre; overgrep er vold og vold er overgrep - det handler om maktmisbruk og krenkelser av enkeltpersoners integritet. Ulike typer vold/overgrep beskrives i et eget avsnitt. Vi taler om nære relasjoner når den utsatte har en relasjon til overgriperen som ikke er tilfeldig - det kan være gjennom familie, bolig, institusjon eller organisasjon som begge tilhører.

Ordet "bruker" anvendes som en samlebetegnelse for barn, voksne, funksjonshemmede og eldre, som kommunen yter tjenester til.

Det anbefales å gjøre seg kjent med alle relevante avsnitt i dette heftet; da vil en få svar på de mest relevante spørsmål.

Innhold

Forord - Les dette først	1
Hva er vold og overgrep?.....	3
Hovedregel.....	3
Forskjellige typer overgrep	4
Hva sier loven?.....	5
Utsatte grupper	5
Når er det grunn til mistanke om vold eller overgrep?	6
Psykosomatiske plager.....	6
Endring av atferd	6
Uvanlig tilknytningsatferd.....	7
Voldelig eller seksualisert atferd	7
Ved mistanke om vold og overgrep.....	7
Når seksuelle overgrep har funnet sted	8
Akutte, konkrete seksuelle hendelser	8
Generelt	8
Hvem kan en drøfte med?	9
Informasjon til pårørende?	9
Om sikkerhet.....	9
Formelle bestemmelser av betydning for samarbeid.....	10
Samtale med barn - og evt. brukere/beboere.....	11
Forberedt samtale _ oppfølging av første samtale	12
Tips til formuleringer	14
Spesielt om bruk av tolk	15
Ressurser brukt i arbeid med veilederen.....	15
Bekymring for barn	16
Egenerklæring tvangsekteskap/kjønnslemlestelse	18
Samtykke til utveksling av opplysninger	20

Hva er vold og overgrep?

"Overgrep brukes ofte som en samlebetegnelse for vold, trusler og trakassering og andre handlinger som kan virke krenkende. "

(Stortingsmelding 25 2005-2006)

"Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe den vil". (Isdal, 2003, Alternativ til vold)

Hovedregel

Dersom en ansatt oppdager eller mistenker at noen utsettes for overgrep, gjøres leder straks oppmerksom på forholdet, og saken meldes videre.

Mistanke om at barn utsettes for vold og overgrep meldes til barnevernet. Noen enheter har som rutine at leder sender bekymringsmelding. Den enkelte ansatte har etter loven et selvstendig ansvar for å sikre at bekymringen meldes til barnevernet.

Foresatte skal ikke informeres i forkant ved mistanke om overgrep og vold! Vold og overgrep er straffbare handlinger. Er det mistanke om straffbare forhold kan saken også meldes direkte til politiet. Barnevernet melder bekymring til politiet i saker der de er involvert.

Saker kan drøftes anonymt hvis en er i tvil om hva en gjør videre:

Barnevern Berlevåg – 458 79 865

Politi sentralbord – 02800

Barnehuset Tromsø - 77 79 74 40

Koordinator i ressursteam - 78 97 20 00

Tips: Dinutvei.no - Nasjonal veiviser ved vold og overgrep.

Kvalitetssikret informasjon om vold i nære relasjoner, voldtekt og andre seksuelle overgrep.

Forskjellige typer overgrep

Seksuelle overgrep er enhver form for uønsket seksuell kontakt, såvel fysisk som verbal. Dette omfatter "grisesnakk", blotting, vise porno, beføle intime kroppsdeler, trenge inn oralt, vaginalt eller analt, suging, slikking, etc.

Psykiske overgrep er trusler, utskjelling, truende adferd, ydmykelses, isolering.

Fysiske overgrep er handlinger som medfører smerte eller skade, bruk av fysisk tvang eller bruk av medisiner mot den personens vitende og vilje.

Økonomiske og materielle overgrep er ulovlig eller urettmessig bruk av den utsattes penger, eiendeler eller ressurser.

Strukturelle overgrep er organisering av tiltak eller mangel på tiltak som fører til at brukerens liv, helse og sikkerhet ikke blir ivaretatt enten det skjer i privat eller offentlig regi.

Hvem kan være overgriperen?

Overgriperen er vanligvis en som brukeren kjenner og har hatt tillit til. Det kan være foreldre, ektefelle, barn, barnebarn, slektninger, ansatte i hjelpeapparatet eller andre som står nær.

En bør være oppmerksom på at det kan forekomme overgrep mot flere personer samtidig.

Hva sier loven?

Kommunens ansatte har som alle andre plikt til å anmelde eller avverge visse alvorlige forbrytelser. Bestemmelsen omfatter blant annet seksuelle overgrep og grov legemsbeskadigelse.

Offentlig ansatte har etter bestemmelsene i barnevernloven meldeplikt til barnevernet når det er grunn til å tro at barnet blir mishandlet eller utsatt for alvorlig omsorgssvikt. Denne bestemmelsen er også spesielt angitt i andre særlover, for eksempel i opplæringsloven, barnehageloven, lov om psykisk helsevern, lov om helsepersonell, lov om helse- og omsorgstjenester i kommunene, straffeprosessloven.

Hver enkelt ansatt har etter loven et selvstendig ansvar for at mistanke om omsorgssvikt meldes til barnevernet. Det er noen steder praksis at forholdet drøftes med leder, som da sender bekymringsmelding. Dette fritar ikke den ansatte for individuelt ansvar for å sikre at det blir sendt melding til barnevernet.

Utsatte grupper

Barn

Seksuell omgang i enhver form med barn under 16 år er forbudt. Allikevel viser forskning at en stor andel jenter og en mindre andel gutter opplever uønsket seksuell omgang i barn- og ungdomsårene.

Vold mot eldre

Overgrep mot eldre har de senere år fått status som et eget kriminalitetsområde. Eldre personer utsettes på samme måte som barn, ungdom og voksne for vold, trusler og tvang fra personer i nær relasjon. En typisk overgrepssituasjon er voksne barn som presser sine foreldre for penger, og bruker vold som pressmiddel. Det kan være en langvarig prosess for en eldre person å erkjenne seg som et voldsoffer. Jf NKVTS's rapport 3-2012.

Funksjonshemmede

Mennesker med funksjonshemming er en sårbar gruppe, fordi de kan ha vanskelig for å forsvare seg og for å fortelle om overgrep.

Overgrep mot eldre og funksjonshemmede kan ha mange former. Det er ofte psykiske, fysiske, økonomiske og seksuelle overgrep det dreier seg om, samt omsorgssvikt.

Overgrep kan skje i hjemmet, hos slektninger eller på ulike arenaer / institusjoner, hvor den utsatte oppholder seg eller bor. Viser også til håndbok: "Utviklingshemming og seksualitet. Forebygge og håndtere overgrep" av habiliteringstjenesten og Fylkesmannen i Finnmark.

Psykisk syke og rusmisbrukere

Å bli utsatt for vold fra noen man kjenner er svært skadelig for den psykiske helsen. Det øker risikoen for psykiske vansker i etterkant dersom volden var en direkte trussel mot eget eller andres liv, om det var fysiske skader, om handlingene var nedverdiggende eller krenkende eller om hendelsene foregikk over lang tid eller ble gjentatt. Det påvirker også om den utsatte har/har hatt psykisk sykdom eller har personlighetstrekk som gjør at en lett blir urolig og nedstemt ved ulike utfordringer i det daglige liv. Personer som tidligere har opplevd vold, omsorgssvikt eller overgrep, eller andre traumatiske hendelser, er mer sårbare. Personer med lite sosial støtte vil ha større utfordringer i rehabilitering. Det er også en sterk sammenheng mellom rusmiddelmisbruk og tidligere erfaringer med vold, overgrep og omsorgssvikt.

Kjønnslemlestelse

Kjønnslemlestelse er vold, og det er forbudt ved lov. - det er utarbeidet skjem for egenerklæring ved mistanke om t barn kan utsettes for kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap. Disse finnes hos politiet, koordinator i Ressursteamet m.v.

Tvangsekteskap

Arrangerte ekteskap er ikke i strid med norsk lov og internasjonale konvensjoner. Men det er forbudt å anvende psykisk eller fysisk tvang for å få den ene eller begge parter til å inngå ekteskap mot sin vilje.

Skjema for egenerklæring ved kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap finnes nederst.

Når er det grunn til mistanke om vold eller overgrep?

Mange som opplever overgrep blir aldri oppdaget, fordi de har en helt normal atferd. En bestemt type årsak kan føre til mange ulike typer oppførsel - og en type oppførsel kan ha mange ulike årsaker. Personale som har erfaring med mange brukere kan få en "magefølelse" av at en person ikke har det bra. Det er da viktig å stille seg selv spørsmålet: Hva er det med personens atferd som gir meg denne følelsen? Det er viktig å drøfte dette med en kollega eller leder.

Det følgende er momenter som kan tenkes å være uttrykk for at et barn, eller en bruker av kommunale tjenester, en eller annen grunn ikke har det bra. Det tas utgangspunkt i barns reaksjoner, men det vil ofte kunne være lignende reaksjoner hos utviklingshemmede i voksen alder samt eldre personer.

Psykosomatiske plager

Personer utsatt for overgrep kan gi uttrykk for å ha problemer i form av ondt i magen eller underlivet, ha problemer med å gå på toalett eller å spise, de kan reagere sterkt på berøring eller fysisk nærhet. Samtidig er dette symptomer som ikke trenger å skyldes overgrep, men kan være tegn på sykdom, allergi eller stress.

Endring av atferd

Barn kan i løpet av en periode utvikle mye frustrasjon, sinne, engstelse, konsentrasjonsvansker, begynne å ha mye konflikter, ødelegge ting, gjøre i buksa, miste

selvtillit. Dette er ikke uvanlig atferd, men det er uvanlig hvis barn plutselig eller over en periode endrer seg merkbart til det negative. Noen barn som bærer på hemmeligheter har en utadrettet atferd irritabilitet, mye aktivitet, lett å distrahere, "gjør mye av seg". Andre kan bli mer innesluttete, engstelige, triste og "usynlige".

Endring av atferd vil en også kunne se hos voksne/eldre som opplever noe vanskelig,

Uvanlig tilknytningsatferd

De fleste barn i førskolealder er litt forsiktige og litt nysgjerrige i møte med ukjente personer. De forventer at voksne er trygge å omgås, at voksne hjelper når barnet ber om hjelp, at voksne trøster når en har det vondt. De blir ikke veldig overrasket eller sint når voksne irettesetter dem på en respektfull måte. Dette er tegn på at barnet opplever en vanlig trygg tilknytning til sine foreldre.

Barn som er redd voksne, barn som er likegyldig til voksne, og barn som er veldig kontaktsøkende og klengete kan ha en utrygg tilknytning til sine foreldre. De kan ha erfaring med at voksne ikke er til å stole på, at voksne er utilgjengelige, at voksne er uforutsigbare, at voksne gjør noe som er vondt.

Voldelig eller seksualisert atferd

Barn som vokser opp med vold eller seksuelle overgrep i familien vil ofte selv bruke en lignende atferd. De kan ha erfaring med at den som slår er den som får viljen sin. De kan leke leker med seksuelt innhold eller tegne tegninger av kjønnsorganer, De kan gjøre seksuelle tilnærmelser til voksne - ikke fordi de selv har lyst, men fordi de forventer at voksne har det.

Det viktigste er ikke å tolke barnet (plagene/atferden) og komme til en konklusjon.

Det viktigste er å ta signaler og magefølelse på alvor, og å drøfte dem med andre.

Ved mistanke om vold og overgrep

Dersom man oppdager eller mistenker at barn utsettes for overgrep, gjøres leder oppmerksom på forholdet, og saken meldes videre til barnevernet. Det gjøres også ved mistanke om annen type omsorgssvikt, Vold og overgrep er straffbare handlinger. Er det mistanke om straffbare forhold mot noen av kommunens brukere og beboere skal også politiet varsles.

Barnevernet har rutine på å varsle politiet i saker der en mistenker vold/overgrep og andre straffbare handlinger.

Er en i tvil om hva en skal gjøre kan en drøfte saken anonymt med barnevernet, koordinator i Ressursteamet, politiet eller Barnehuset.

Mistanke om at en person utsettes for vold i nære relasjoner, enten direkte eller indirekte, kan oppstå på bakgrunn av forskjellige forhold. Personen kan si noe, plutselig og for så vidt umotivert, eller ansatte kan observere forhold, fysiske merker eller symptomer som skaper mistanken. Innholdet i mistanken vil påvirke videre arbeid.

Noen ganger kan det være riktig å snakke med pårørende, men andre ganger kan dette være helt feil. Som hovedregel bør en ikke snakke med pårørende om

mistanke om vold og overgrep før mistanken er avklart, og politi eller barnevern gir klarsignal til det.

Man må kanskje snakke mer med den utsatte personen for å få klarhet i hva dette dreier seg om. Slike oppfølgingsamtaler gjennomføres eller veiledes av ansatte som har kompetanse til dette, og bør drøftes med politi eller barnevern i forkant.

Enheten som er bekymret for overgrep må sørge for at taushetsplikten overholdes. Dette gjelder både overfor den som opplever overgrep og den som eventuelt blir beskyldt for slik oppførsel. Enheten har også taushetsplikt når det gjelder mulige reaksjoner og sanksjoner.

Hvis enheten, etter en helhetlig vurdering (og f.eks. drøfting med barnevern/ ressursteam/politi), mener at mistanken er ubegrunnet, avsluttes saken så raskt som mulig. De involverte må informeres, og ryktespredning og sladder dempes.

Når seksuelle overgrep har funnet sted

Akutte, konkrete seksuelle hendelser

- Ta kontakt med politi/barnevern umiddelbart og spør hvordan du skal håndtere situasjonen og hvordan du kan sørge for at spor ikke blir ødelagt frem til politiet overtar ansvaret.

Det kan finnes biologiske spor som må sikres før det har gått 72 timer.

- Vanlig prosedyre er:

Personen må ikke vaske seg eller dusje.

Klær, sengetøy, laken, etc. oppbevares tørt og pakket i papir, hver for seg. Personen det gjelder skal til undersøkelse på legevakten.

- Evt. mistenkt overgriper skal ikke konfronteres. Dette er politiets arbeid, og en risikerer at personen får tid å slette alle spor.

Generelt

- Ta hendelsen på alvor.
- Hindre at situasjonen fortsetter.
- Motivere den som har vært utsatt for overgrep (hvis voksen) til å ta kontakt med politiet. Opplyse at vedkommende har rett til 2 timers kostnadsfri konsultasjon med advokat i forkant av en eventuell anmeldelse, for å vurdere om anmeldelse er ønskelig. Rådgivningskontoret for Kriminalitetsofre (RKK) kan være behjelpelig i forbindelse med denne oppgaven. Informere offeret om at det er offentlig påtale i saker om familievold jfr. Strl. S 219 og 5 228 (a-e). Det vil si at politiet anmelder forholdet, og ikke den voldsutsatte. Det er av avgjørende betydning å opprette et støtteapparat rundt vedkommende.

Hvis barn er involvert - kontakte barnevernet, i tillegg til at politiet varsles.

- Redusere skadeomfanget ved kun å involvere de personene som er strengt nødvendig for håndtering av saken.

- Overlate til rettsvesenet å avgjøre om eventuelle saker om overgrep er i strid med norsk lov. Kommunens ansatte skal ikke selv opptre som etterforskere. Det må overlates til politiet og deres etterforskning av saken.

- Det kan likevel være viktig å følge opp slike saker internt, også under en eventuell retts sak, for å ivareta de parter i saken som kommunen har ansvar for.

Hvem kan en drøfte med?

Er en i tvil om hva persons signaler er uttrykk for, eller hvordan en skal forholde seg, kan en drøfte det med:

- Enhetsleder
- Barnevernet - 458 79 865
- Politiet - 02800
- Barnehuset i Tromsø - 77 79 74 40
- Norasentret IKS, senter mot vold og seksuelle overgrep i Øst-Finnmark - 78 99 60 60
- Vern for eldre, nasjonal kontakttelefon - 800 30 196
- Krisesenteret i Hammerfest - 485 04 485

Drøftingen kan i første omgang skje anonymisert, dvs. uten å bruke navn. Ved bruk av navn (og gjenkjennerbar sak) skal det foreligge skriftlig samtykke.

Har en mistanke om at barn opplever vold, overgrep eller omsorgssvikt har en plikt å kontakte barnevernet. Meldeskjema fins bakerst i dette hefte.

Informasjon til pårørende?

De fleste kommunale tjenester har et behov for å ivareta sitt tillitsforhold til brukere og deres pårørende. I de fleste tilfeller er åpenhet og dialog viktig, også omkring melding til barnevernet. Tjenestene har derimot ingen plikt til å informere foresatte om at melding sendes til barnevernet, og i saker med mistanke om vold eller overgrep er det et vesentlig poeng at det er barnevernet og politiet som skal vurdere om og når pårørende skal informeres.

Hovedregelen er at pårørende ikke informeres om at melding sendes i saker som omhandler vold og overgrep.

Om sikkerhet

Alt hjelpearbeid med personer som lever med vold i nære relasjoner innebærer vurdering av personens sikkerhet. Det er derfor nødvendig å ha kunnskap og kompetanse om vold for å gripe inn i menneskers liv på en måte som ikke setter dem i fare for mer eller alvorligere vold.

Spørsmål til voldsutsatte skal ikke stilles når (mulig) voldsutøver er til stede. Voldsutøver kan straffe offeret etterpå.

Sørg for å vurdere både offerets og din egen sikkerhet som et ledd i forberedelsene til samtaler knyttet til vold i nære relasjoner.

Formelle bestemmelser av betydning for samarbeid

Taushetsplikt er en plikt til å hindre at opplysninger om personlige forhold blir kjent for uvedkommende.

Avvergeselsplikt

Alle har en generell plikt til å søke å hindre visse former for alvorlige forbrytelser gjennom å anmelde forholdet til politiet eller på annen måte avverge forholdet, jfr. straffelovens S 139. Bestemmelsen omfatter blant annet seksuelle overgrep og grov legemsbeskadigelse. Denneplikten går foran lovbestemt taushetsplikt.

Meldeplikt / opplysningsplikt er en plikt til å gi opplysninger. Alle offentlige instanser har plikt til å melde til barneverntjenesten om barn som utsettes for, eller er vitne til vold eller alvorlig omsorgssvikt, jf. lov om barneverntjenester S 6-4.

Opplysningsplikten til barneverntjenesten omfatter både en plikt til å melde fra på eget initiativ og til å gi opplysninger ved pålegg fra barneverntjenesten, jf. lov om barneverntjenester S 6-4. denne regel kommer foran taushetsplikten.

Opplysningsrett betyr at den som sitter med opplysninger har adgang, men ikke plikt til å videreformidle opplysninger.

Informasjon om at melding gis til barneverntjenesten

I saker der det foreligger en mistanke om at et barn er utsatt for eller er vitne til vold i familien, er det barneverntjenesten eller eventuelt politiet som vurderer om og når omsorgspersoner skal informeres.

Tilbakemelding til melder

Barnevernet skal gi den som melder tilbakemelding om at melding er mottatt, jf. lov om barneverntjenester S 6-7a. Offentlig melder skal få tilbakemelding om det er åpnet undersøkelsessak, og om det blir videre oppfølging.

Anonymitet

Den som gir opplysninger til barneverntjenesten er ikke sikret anonymitet. Om barnet er utsatt for hendelser som kan utløse opplysningsplikten, f. eks. vold i hjemmet, skal melder gi seg til kjenne.

Samtykke

Taushetsplikten skal i utgangspunktet ivareta den enkeltes krav på taushet om sin kontakt med

hjelpeapparatet eller andre personlige forhold. Om personen gir sitt samtykke, kan taushetsplikten oppheves og virksomheter utveksle relevante opplysninger. Samtykke gis skriftlig på eget skjema.

Anmeldelse

Vold i nære relasjoner er undergitt ubetinget offentlig påtale, og politiet bør i størst mulig grad ta ansvaret for at anmeldelse blir skrevet. Det er i slike saker ikke nødvendig for en fornærmet å anmelde det straffbare forholdet selv. Politiet kan på selvstendig grunnlag iverksette etterforskning. Det er viktig at det på forhånd foreligger nødvendig informasjon / dokumentasjon som danner grunnlag for videre straffesaksbehandling.

Samtale med barn - og evt. brukere/beboere

Uforberedt samtale

— når barnet snakker for første gang

Slike samtaler kan oppstå i situasjoner med flere barn til stede.

- 1) Vær rolig. En må ta imot det barnet sier uten å vise at en blir opprørt.
- 2) Si at det var bra barnet sa i fra om dette, og at dette må snakkes nærmere om seinere.
- 3) Skriv ned alt som ble sagt i samtalen, og aktuelle observasjoner; atferd, merker mv.
- 4) Snakk med leder for å gå igjennom hvem som skal ha den videre samtalen med barnet, og hvordan.



Tips til formuleringer

"Du fortalte i stad.

"Fortell meg mer om det... for jeg har ikke vært der, fortell så godt du kan? "

"Fortell meg det slik at jeg kan forstå det...

'Hva skjer videre da? '

"Du har nå fortalt meg om..

Forberedt samtale - oppfølging av første samtale

Drøft med barnevern og/eller politi hvem som skal følge opp informasjonen som har kommet. Vær bevisst på å avslutte samtalen når du eventuelt har fått tilstrekkelig informasjon til å overlate oppfølgingen til barnevernet.

- Sett av god tid til samtalen. Sitt uforstyrret.
- Fortell barnet at det var riktig at han/hun kom til deg. Barn trenger å få tydelig beskjed om at det er lov å snakke om det vanskelige som har skjedd.
- Ikke lov barnet at dette blir en hemmelighet mellom deg og barnet. Forklar, at du må si ifra til andre voksne for at ting skal bli bedre. Fortell at vi vil hjelpe, og si at loven sier at vi MÅ hjelpe.
- Barnet har en rett, men ingen plikt til å fortelle. Kanskje barnet ikke vil fortelle oss mer enn det har gjort, og det er helt greit. Barnet bestemmer hva det vil vi skal vite og når vi skal få vite det. Selv om det er viktig at de snakker, må de ikke bli presset.
- Skriv ned hva barnet og du selv sier. Dette er viktig for eventuelt videre saksgang.
- Still åpne spørsmål. Unngå ledende og konkrete spørsmål om volden.
- Gi barnet gode pauser - ikke avbryt.
- La barnet være ekspert på sin egen historie og fortelle fritt ved ganske enkelt å gjenta det barnet forteller. Noen ganger må barnet oppfordres til å fortelle mer.
- Bruk "fortell mer om ..." og "beskrive." når du prater med barn.

- Si noe om at barnet ikke er alene, at du kjenner andre som har opplevd det samme, og at ingen barn burde oppleve noe slikt. Barn som har opplevd vold føler seg ensomme og tror ofte at de er alene om å oppleve slike ting.

- Fortell at det de voksne gjør er de voksnes ansvar. "Det er ingen voksne som har lov å gjøre det du har fortalt nå" (gjentar de ordene barnet har brukt). Si at barnet ikke har gjort noe galt, uansett hvor umulige barn er, er ikke dette lov.

- Dersom barnet formidler skyld, er det viktig å formidle at barnet gjorde det beste det kunne i situasjonen, og at det er ikke hans/hennes skyld. Avslutning av samtalen

Gjør oppmerksom på at det kan gå noe tid før noen snakker med mor og far, men at du skal komme tilbake til barnet.

Formidle til barnet at det alltid er velkommen igjen om han/hun trenger noen å komme til.

Følg rutiner for eventuell kontakt til barnevernet.

OBS! Ved mistanke om vold/ overgrep skal foreldrene ikke kontaktes og informeres om det som har kommet frem.

Tips til formuleringer

"Jeg ønsker å snakke litt mer med deg (bruk navnet) fordi det er sånn at når et barn forteller (gjenta barnets ord fra tidligere), slik som du gjorde, så er det slik at jeg snakker litt med det barnet etterpå.."

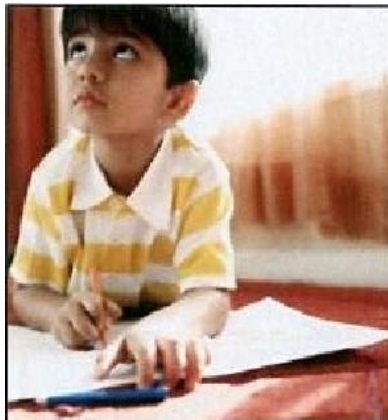
"Det er bra at du forfalte det du gjorde, og du skal vite at det er lov å snakke om det som har skjedd. Det var bra du sa ifra, fordi da skal jeg prøve å hjelpe.."

"Det som vil skje nå er at jeg snakker litt i begynnelsen, og så spør jeg deg noen spørsmål. Etter hvert vil jeg at du skal fortelle meg, og da skal jeg høre på det du har å si, og ikke spørre så mye, bare hvis det er mer jeg lurer på eller ikke forstår.."

"Jeg kommer til å skrive ned her hva du sier, sånn at jeg vet at jeg har fått det rett. Det pleier jeg å gjøre når jeg snakker med barn når de har noe å fortelle.."

"Du forteller det du vil fortelle, og er det noe du ikke ønsker å si er det helt greit, Samtidig er det slik at hvis Jeg skal hjelpe deg, og det ønsker jeg å gjøre, trenger jeg å vite litt mer om hva som har skjedd Det er sånn at jeg må snakke med noen andre voksne også hvis ring skal bli hedre.."

"Jeg vet allerede en del om deg (gjørne oppsummer noe), jeg vet at du går i 3. klasse, og bor sammen med mamma, pappa og broren din.... og nå vil jeg gjerne at du forteller meg noe mer om..."



Spesielt om bruk av tolk

Minoritetsspråklige har behov for og rett til tolk.

*
Ikke bruk barn eller andre familiemedlemmer som tolk.

* Det hender at enkelte ikke ønsker å bruke en bestemt tolk, eller ønsker tolk av et bestemt kjønn. Etterlev dette etter beste evne.

*
Husk at også barn og ungdom kan ha behov for å snakke via tolk når det er vanskelige temaer.

* Planlegg samtalen godt! Dette innebærer bl.a. at det må avsettes mer tid til en samtale med tolk. Vurder om spørsmålene er enkle nok. Planlegg de emner du ønsker å ta opp, og hva du ønsker samtalen skal føre til. Fatt deg i korthet og snakk sakte slik at tolken gis mulighet til å oversette. I spesielt vanskelige saker kan det være nødvendig å orientere tolken på forhånd.

* Ikke la tolken sitte utenfor og vente sammen med den minoritetsspråklige brukeren!

* Avklar ansvarsforholdene! Det er du som skal styre samtalen, ikke tolken.

* Tolk skal ikke formidle kultur. Hvis du som saksbehandler ønsker tilleggsopplysninger om kultur, bør dette innhentes fra andre enn tolken. Tolken skal kun oversette det som blir sagt, verken mer eller mindre.

* Noen ønsker å ha med seg en rådgiver. Men det er da viktig å skille mellom tolken og rådgiverens rolle. Tolken skal utelukkende oversette, og rådgiveren er ikke tolk.

Ressurser brukt i arbeid med veilederen

"Vold i nære relasjoner - hva gjør vi?" Drammen kommune i samarbeid med Alternativ til vold og politiet.

"Handlingsplan mot vold i nære relasjoner." Berlevåg kommune.

"Håndbok: Utviklingshemming og seksualitet. Forebygge og håndtere overgrep." Fylkesmannen i Finnmark og Helse Finnmark. 2011.

"Overgrep mot eldre: Hva kan jeg gjøre? Hvem kan jeg kontakte?" Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. 2004.

"Seksuelle og fysiske overgrep mot barn og unge. Kunnskapsstatus, rev. 2011 " Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

"Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2012/2013-2015. " Justis- og Beredskapsdepartementet, 2012, 2013.

Vernforeldre.no

Bekymring for barn

Dette skjemaet er ment som en veileder til voksne privatpersoner som er bekymret for et barn og ønsker å melde dette til barnevern og/eller politi. Bekymring kan også meldes muntlig. Det er tilstrekkelig at du har grunn til å tro at barnet er utsatt for omsorgssvikt for å melde fra til barnevernet. **Dette sendes til barnevernet i barnets kommune.**

TIPS TIL INNHOLD I MELDINGEN

- Vær konkret og detaljert. Jo bedre informasjon meldingen inneholder, jo lettere er det å følge den opp.
- Ikke trekk egne konklusjoner. Som melder skal du si fra om hva du observerer. Det er barnevernets og eventuelt politiets oppgave å avgjøre hva som skjer videre i saken.
- Det er ikke nødvendig å bruke fagterminologi. Fortell med egne ord hva du har sett/hørt/observert.

Barn	Etternavn, fornavn	Født:	Adresse:	Telefon:
	Oppgi de opplysningene du har om barnet. Du kan også melde bekymring for "Anne i syvende klasse på Rud skole"			
Mor:	Hvis du kjenner mors navn			
Far:	Hvis du kjenner fars navn			

Hva har du observert/hørt som gjør at du er bekymret?

Gjengi så nøyaktig som mulig med dine egne ord hva du har sett eller hørt som gjør deg bekymret.

Har barnet fortalt noe til deg direkte som gir grunn til bekymring? I så fall, hva?

Gjengi så nøyaktig som mulig hva barnet har sagt som gir deg grunn til bekymring.

Kjenner du til andre som er eller bør være bekymret for barnet? Hvem?

Eksempler: Slektninger, lærer eller andre på skolen, helsepersonell, naboer, venner av familien.

Hva er din relasjon til barnet og familien?

Eksempler: Barnets tante, fars treningskamerat, venn av familien, nabo.

Familiens nasjonalitet og språk – er det behov for tolk for å kommunisere med familien?

Oppgi familiens nasjonalitet og språk dersom du kjenner det.

Melders navn:

Telefonnummer

Adresse:

Privatpersoner kan være anonyme, men hvis du står fram er det lettere for barnevern og/eller politi å gjøre nødvendige undersøkelser.

Dato:

Underskrift

For barneverntjenesten/politiet:

Mottatt:	Dato:	Tid:	Av:
-----------------	--------------	-------------	------------

Ved mistanke om at barnet er utsatt for alvorlig vold eller seksuelle overgrep skal IKKE foreldre / foresatte varsles i forkant av at bekymringsmeldingen sendes.

(Skjema hentet fra www.barnevernvakt.no)

Egenerklæring tvangsekteskap/kjønnslemlestelse

Sted:..... Dato:.....

Hovedperson (den saken gjelder)

Navn: _____
(Etternavn, fornavn)

Fødselsnummer: _____

Statsborgerskap: _____

Oppholdsgrunnlag i Norge: _____

Foreldre/foresatte

Navn, person 1: _____
(Etternavn, fornavn)

Fødselsnummer: _____

Statsborgerskap: _____

Oppholdsgrunnlag i Norge: _____

Navn, person 2: _____
(Etternavn, fornavn)

Fødselsnummer: _____

Statsborgerskap: _____

Oppholdsgrunnlag i Norge: _____

Bakgrunn for egenerklæring

Årsak til mitt behov for å sikre egenerklæring er:

- Frykt for uønsket forlovelse eller ekteskapsinngåelse
- Frykt for manglende retur til Norge
- Frykt for ufrivillig skolegang i besøkslandet
- Annet: _____

Jeg/vi skal oppholde oss/besøke følgende personer

Navn: _____
(Etternavn, fornavn)

Type relasjon: _____

(Etternavn, fornavn)

Jeg/vi reiser til (land): _____

By/landsby: _____

Gate adresse: _____

Tlf.nr.: _____

Reiserute

Avreise Norge: _____ (dato, sted)

Retur Norge: _____ (dato, sted)

Formålet med reisen er

- Ferie
- Sykdom i nær familie
- Skolegang i besøkslandet
- Avtale om fremtidig ekteskap/forlovelse
- Ekteskap
- Flytte/opphold i ferielandet u tover ferie
- Annet: _____
- Ikke skolegang i besøkslandet
- Ikke avtale om fremtidig ekteskap/forlovelse
- Ikke ekteskap
- Ikke flytte/opphold i ferielandet ut over ferie
- Ikke kjønnslemlestelse

Kontaktperson i Norge

Navn: _____
(Etternavn, fornavn)

Type relasjon: _____

Adresse: _____

Tlf.nr.: _____

Bistand fra offentlig myndighet

Ved manglende retur til Norge, og senest innen: _____ (dato)

Ønsker jeg kontakt med norske myndigheter for å avklare min situasjon.

Vedlegg

- Informasjon om lovverk relatert til tvangsekteskap, oversatt til: _____ (språk)
- Informasjon om lovverk relatert til kjønnslemlestelse, oversatt til: _____ (språk)
- Annet: _____

Jeg bekrefter å ha mottatt og forstått ovennevnte informasjon.

Hovedperson: _____ (Sign.)

Foreldre/foresatte: _____ (Sign.)

Foreldre/foresatte: _____ (Sign.)

Oppbevaring

Egenerklæringen vil bli oppbevart hos bistående etat og kan bare trekkes tilbake ved hovedpersonens personlige fremmøte for gjennomføring av sluttsamtale.

Dokumentet oppbevares hos etat/virksomhet: _____

Saksbehandler: _____ (Sign.)

Samtykke til utveksling av opplysninger

Navn:..... (Foresatt/verge)

Jeg gir tillatelse til at RESSURSGRUPPA MOT VOLD, bestående av

- Berlevåg helsestasjon
- Berlevåg og Båtsfjord barneverntjeneste
- PPD Berlevåg
- Berlevåg politi
- NORA senteret ved kommunens representant
- NAV Berlevåg
- Lege fra Berlevåg helsesenter
- Rus og Psykiatritjenesten i Berlevåg

Kan utveksle opplysninger vedrørende:

Barnets navn:..... Født:.....

Samtykket gjelder opplysninger i forbindelse med:

.....
.....
.....

Gjelder i tidsrommet:.....

Sted:.....

Dato:.....

Underskrift:.....

Kopi:

- Personen selv
- Berlevåg helsestasjon
- Berlevåg og Båtsfjord barneverntjeneste
- PPD Berlevåg
- Berlevåg politi
- NORA senteret ved kommunens representant
- NAV Berlevåg
- Lege fra Berlevåg helsesenter
- Rus og Psykiatritjenesten i Berlevåg